

WEER TE KORT GEGRAVEN II

Hans Keukelaar.

GEOLOGISCHE VERKENNINGEN IN HET BEKKEN VAN WENEN.

Nadat we al vele jaren de vakanties doorgebracht hadden in Frankrijk met allerlei zoekacties naar fossielen, werd er dit jaar gekozen voor een geheel andere bestemming. Doel was dit maal het voor mij volkomen onbekende Oostenrijk. Dankzij de informatie die ik op het laatste moment vanuit Duitsland kreeg, wist ik toch nog enige fossielen te bemachtigen. Mijn belangstelling voor dit gebied was al gewekt in 1960, maar door gebrek aan vervoer was een bezoek toen niet mogelijk. Later werden de berichten over de zoek-mogelijkheden in dit land steeds somberder en loonde het veel meer de moeite om naar het zo fossielrijke Frankrijk te gaan.

Alvorens nader op de vindplaatsen in te gaan, wil ik eerst wat algemene geologische informatie geven over het Wener Bekken. Zo'n 15 miljoen jaar geleden is dit bekken ontstaan en tot in het Plioceen toe is er toen een 5500 m dik pakket afgezet. Duidelijk viel hierin een ouder pakket vol mariene afzettingen te onderscheiden en een jonger pakket met brakwater afzettingen. Dan beginnen echter de problemen. Schaffer (1924) vergeleek de marine afzettingen met andere in Europa en op grond hiervan gebruikte hij als indeling: Burdigalien, Helvetien en Tortonien. Na de tweede wereldoorlog werd, op grond van mikropaleontologische onderzoeksmethoden, hiervan afgeweken en kwam men tot een eigen stratigrafische indeling voor het Wener Bekken. Zo onderscheiden we nu: het Eggenburien bij Eggenburg, het Ottnangien bij Ottnang, het Badenien bij Baden, het Sarmatien en het Pannonien. Naar het Badenien, radiometrisch gedateerd, van 16,5 tot 13 miljoen jaar oud, ging mijn grootste belangstelling uit. In deze 3,5 miljoen jaar was een donkerblauw kleipakket van 700 tot 2500 m dikte afgezet. In vochtige toestand is de klei zeer plastisch, maar in droge toestand wordt het keihard.

Deze klei werd in het begin van deze eeuw gebruikt voor de dakpan industrie. In de omgeving van Baden ontstonden zo enorme groeves, o.a. bij Sooss en Gainfarn. Het werd al snel duidelijk dat deze ontsluitingen enorm rijk waren aan fossielen. In grote aantallen werden ze gevonden, hoewel de afzettingen arm waren aan soorten.

Gewapend met deze kennis werd allereerst gezocht in de omgeving van Sooss en Gainfarn. In de loop der jaren zijn deze groeves echter verdwenen. Volgens de mededeling van een zoeker naar gipskristallen zou bij Gainfarn in bepaalde wijngaarden nog wat te vinden zijn. Deze vindplaats was helaas niet te ontdekken. Bij Baden zelf bleek in eerste instantie ook niets meer terug te vinden van het enorm uitgestrekte groevencomplex. De groeves waren in de loop der jaren gedicht en ter plaatse was een grote supermarkt en een bouwmarkt gebouwd. Nadere informatie leerde mij echter, dat aan de overzijde van de spoorlijn nog een kleine buiten gebruik zijnde groeve was. Nadat de spoorwachter zo vriendelijk was de spoorbomen voor mij te openen, kon met het zoeken in deze groeve worden gestart. Dankzij de overvloedige regenval in de maand juni waren er aardig wat fossielen blootgespoeld. In de wand verzamelen bleek niet te doen daar de temperatuur zo rond de dertig graden schommelde en de klei keihard was. Ook was er geen sprake van een bepaald niveau waar fossielen zaten. Uiteindelijk resultaat van mijn zoekactie was een redelijk aantal verschillende soorten, vooral aan

Turridae. Al deze fossielen zijn, wat de kleine gastropoden betreft, uitstekend geconserveerd. De grote gastropoden en bivalven zijn slechts fragmentarisch te verzamelen.

Tijdens een bustocht naar Wenen werd onze aandacht getrokken door een grote kleigroeve bij Hannersdorf waarin nog gewerkt werd. Nadat toestemming gevraagd was, konden we een bezoek brengen aan deze groeve. Al spoedig werd duidelijk dat het hier een brakwaterafzetting betrof met slechts enkele bivalven.

Dit niveau bevond zich op de bodem van de groeve en werd door de graafmachine net aangesneden. De conservering was ook niet al te best en wanneer de klei uitgedroogd is wordt het onmogelijk nog iets heels eruit te halen. In Eggenburg vinden we het Krahuletz museum. Een bezoek hieraan blijkt de moeite waard. Op een overzichtelijke manier liggen de vondsten uit het Eggenburgien hier uitgestald. Ze komen het meest overeen met de soorten die wij vonden in de omgeving van Salles.

Via duidelijke muurschilderingen wordt duidelijk gemaakt hoe deze afzettingen zijn opgebouwd. Wanneer je al dat moois daar zo ziet liggen gaat het verzamelaars-bloed sneller stromen en werd een poging ondernomen iets hiervan te bemachtigen. Helaas bleek dit op een teleurstelling uit te lopen. De fossielhoudende laag zou pas na veel graafwerk bereikbaar zijn. Daar ik hier alleen voor stond en het al tegen het eind van de middag liep, moest ik met lege handen weg.

Doordat deze fossielen erg ontkalkt zijn, wil ik er toekomstige verzamelaars wel op wijzen, dat het gebruik van placeton beslist noodzakelijk is.

ER ZIJN VAST DIVERSE LEDEN DIE OOK ZO'N OVER-
ZICHT(JE) KUNNEN PUBLICEREN! GEEF OOK EENS
DOOR IN WELKE TOESTAND DE BEZOCHTE GROEVE(S)
ZIJN EN WAAR ZE ZIJN TE VINDEN.
DOE HET EVEN VOOR 9 NOVEMBER, DAN IS AFZETTINGEN
NR.4 OOK WEER GEVULD!